

"Sense Catalunya, ja fórem morts"

Ferran Torrent (Sedaví, 1951) ha abandonat momentàniament la seva estimada València per endinsar-se en una nova aventura literària que porta per títol 'L'illa de l'holandès' (Columna, 1998), novel·la en què torna a abordar la llibertat individual.

No fa gaire Ferran Torrent deia que deixaria passar deu anys abans d'escriure una novel·la sobre la València actual. Allò que ningú no es pensava és que l'autor de llibres com *Un negre amb un saxo*, *Gràcies per la propina* o *La mirada del tafur* situaria la seva nova trama literària en una illa, *L'illa de l'holandès*.

Però, malgrat el canvi d'emplaçament, Torrent no renuncia al registre que sempre l'ha caracteritzat: la llibertat i la frontera entre la legalitat i la il·legalitat. I com ja passa en novel·les seves anteriors, *L'illa de l'holandès* és una obra generosa, que enriqueix la imaginació del lector de la primera pàgina a la darrera, i és que aquest últim llibre d'en Torrent fa olor de film, tot ple de reminiscències cinèfiles. De fet, ell mateix confessa que li agrada molt més el cinema que no pas la literatura.

Potsar per això, *L'illa de l'holandès* és una novel·la escrita amb molta passió, amb molt de cor, cosa que no hauria d'estranyar-nos, si pensem que per a aquest escriptor valencià la novel·la és una amant. "I amb una amant has de ser delicat i l'has d'aviciar, si no, se'n va". Doncs bé, vist el resultat, podríem dir que en Torrent és tot un galant.

—Després de *La mirada del tafur*, ara arriba a les llibreries *L'illa de l'holandès*. *Faci'ns-en cinc cèntims*.

—És complicat. En les meues novel·les hi ha una constant que, en aquesta, s'aguditza encara un poc més, que és la de la llibertat individual. Com que això m'obsedeix personalment, després es reflecteix en les novel·les. Per exemple, la llibertat en la meua faena: preferisc guanyar menys en canvi de la llibertat de fer allò que m'agrada. Això es trasllada en les novel·les,

i en aquesta d'una forma molt evident. Personatges absolutament distints entre ells acaben defensant un espai únic, de llibertat personal i col·lectiva. La novel·la també té més lectures, com la de la gent que fugen per alguna raó: de la llei, de la societat que no els interessa, o per qüestions amoroses..., sempre hi ha una excusa per a fugir. Després també hi ha l'aspecte

de solidaritat, i una cosa que, a mi, m'agrada de treballar molt: la frontera entre el que és legal i il·legal, entre el que és moral i el que és immoral en una societat. Això ha aparegut en pràcticament totes les meues novel·les. Gairebé tots els meus personatges voregen la il·legalitat, si és que no l'ultrapassen clarament.

—Per què l'interessa tant aquest tema?

—Perquè, evidentment, el que és moral o immoral, legal o il·legal, ho determina una llei feta per persones imperfectes o amb uns interessos concrets. Després hi ha un sector de la societat que sempre es troba fora de la llei per culpa d'aquestes conviccions, que no comparteixen. Moltes vegades tenim convencions socials i lleis perquè hi ha hagut algú altre que ha aconseguit el poder des de la violència.

—Tornant una mica a les sensacions que procura *L'illa de l'holandès*, diríem que la seva novel·la té connotacions oníriques i cinèfiles, que és una novel·la d'imatges...

—Sí, és cert. Jo sóc un gran cinèfil. A mi, m'agrada més el cinema que no la literatura. Les meues novel·les són construïdes amb imatges, però aquesta és, sobretot, una novel·la que remet a unes quantes pel·lícules: *Mediterráneo*, *Calabuch*, *El carter* i *Pablo Neruda*, *Retorn al passat*, amb la figura del sord-mut, i fins i tot *Crist s'atura a Eboli*. És tot això i no és res d'això. De tant en tant remet al clima d'alguna d'a-

"El que és moral o immoral, legal o il·legal ho determina una llei feta per persones imperfectes o amb uns interessos concrets. Després hi ha un sector de la societat que sempre es troba fora de la llei per culpa d'aquestes conviccions."

questes novel·les o pel·lícules. Però, principalment, les meues influències són molt cinematogràfiques perquè jo vinc d'una generació educada i criada en el cinema. Des que teníem dos, tres, quatre anys, que anem al cinema i comencem a viure-hi les nostres pròpies històries. El primer transmissor de cultura que tenim és el cinema.

—*Com se li va ocórrer d'ambientar la novel·la en una illa?*

—Les novel·les, les fem els novel·listes, si més no jo, per dues forces. Perquè tens una idea que atrau un argument, o bé perquè tens un desig: que la gent que no té un lloc en el món i l'hi trobe. Aquesta novel·la és producte d'un desig. Jo volia narrar això, que hi ha gent que no té un lloc en les societats normals i que al final es confabula per defensar un espai comú. Durant un temps vaig pensar que volia fer una novel·la sobre la llibertat, l'espai comú, la solidaritat, perquè m'interessa. Vas pensant personatges, vas vestint un argument, i *L'illa de l'holandès* n'és el resultat.

—*I per què el títol, L'illa de l'holandès?*

—Els títols, no se sap mai. Supose que va ser perquè un amic meu em va contar una història de pirates en un restaurant de València, en la qual hi havia un holandès. M'agraden les històries de pirates. El pirata és un aventurer, i normalment robaven navilis rics, de les monarquies, de la monarquia anglesa o espanyola, i per tant, a mi, ja em va bé. La pirateria, en aquesta novel·la, és una metàfora.

—*Una altra de les lectures possibles, és que es tracta, segurament, d'un llibre un xic romàntic...*

—Efectivament, però d'un romanticisme que vol subratllar, que no és gens bavós. No és ni cursi, ni ordinari. Potser diria que la novel·la és més idealista que romàntica, però al mateix temps té un tòpic d'una de les utopies més possibles que tenim. Em pareix perfectament realitzable, en el sentit que es pot viure a un altre ritme. Jo ho faig. Vaig optar per viure en el camp fa set o vuit anys perquè, per a mi, la ciutat és un espai recurrent. Hi vaig quan em dóna la gana, a veure als amics, a fer una paella o beure vi. Però jo he triat la forma de vida que tinc, renunciant a coses que no m'interessen tant, com la de col·laborar en la ràdio o en la televisió. Preferisc de viure en un espai més modest, que per a mi és molt més satisfactori. Així, jo mane i marque el meu temps. Això és un gran privilegi.

—*Fa l'efecte que, en L'illa de l'holandès, la persona de l'autor s'hi ha abocat més que no en altres obres anteriors.*

—És possible que hi haja més opinions meues en aquesta novel·la que no en les altres. A mi, m'agrada opinar sobre les coses. És una manera de complir una funció social a partir de la literatura. Però jo no tinc clar si un novel·lista ha de ser un bon novel·lista o també ha de ser un agitador social, tenir una funció social. Crec que la primera funció d'un novel·lista és de fer una bona novel·la; i si amb això compleix una funció social, collonut. Però em pareix que l'una cosa no hauria de passar davant de l'altra.

—*Un dels seus escriptors favorits és Guillermo Cabrera Infante, que fa poc deia que la novel·la era un*

gènere tradicionalment espanyol, que tenia les arrels en el gènere de la cavalleria. Què n'ha de dir?

—Home, pot haver-hi més tradició, sí, però, també podríem dir que la novel·la és un gènere tradicional català, pel *Tirant lo Blanc*. Supose que ell ho diu per la tradició, però no crec que siga un gènere espanyol, pel fet que en la literatura espanyola tinga una tradició més antiga. Crec que els millors novel·listes han sorgit de la tradició americana o anglo-saxona. Cabrera Infante és prou enrevessat. És un gran escriptor. M'agrada molt, però a voltes en aquests jocs de llenguatge que fa s'enrevessa bastant.

—*És un novel·lista exigent vostè?*

—Molt, però ho sóc molt més amb mi mateix que no amb els altres. Gairebé mai no estic content del que he fet, però arriba un moment que has de tallar i donar la novel·la. Però sempre, quan veig la novel·la publicada, i al cap d'uns mesos la llegisc, pense que podria haver fet molt més del que he fet. Però bé, això ja és un vici, un defecte, i em moriré arrossegant-lo. Evidentment, quan tu crees, siga pintura, música, escultura o literatura, com que no arribes mai a la perfecció,

Ferran Torrent diu que s'haurà de vigilar els membres de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua: "En el moment que puguem intuir que poden galleguitzar el valencià, cal denunciar-ho immediatament."

Ferran Torrent està preparant dues novel·les més. Una sobre la transició, i una altra sobre tres comunistes que volen atemptar contra Franco a mitjans de la dècada dels seixanta.

sempre estàs descontent. Crear és això, no arribar mai a la perfecció, perquè no existeix. Per tant, per molt que crees, sempre ho fas malament, perquè no abastes mai la felicitat creativa.

—*Tenint en compte les condicions i l'argument de la novel·la, no creu que es prestava a fer servir un llenguatge més descriptiu?*

—És que en aquest llibre hi ha una trama molt intensa. I quan això passa s'ha d'anar alerta, perquè pots embolicar el lector. Per exemple, en aquesta novel·la pràcticament no hi ha descripcions dels personatges. Ells mateixos es defineixen en els diàlegs. Això és una cosa que m'agrada molt. No cal que jo els descriga. També passa amb els paisatges, perquè aquesta és una novel·la de personatges. Ho omplen tot i no cal ser puntillós. N'hi ha prou amb dos traços. Ho podria haver fet tranquil·lament, perquè no hi ha res de més fàcil en una novel·la que la descripció. No volia distreure el lector. Volia agafar-lo i posar-lo dins la història.

—*Després de tants anys d'escriure, creu que els lectors ja el poden conèixer només pel seu estil literari?*

—Sí, crec que sí. I això és la cosa més interessant per a un novel·lista: tenir un estil tan definit que es puga saber qui és; que per l'estil, pels temes recurrents de les seues novel·les, ja es puga saber que es tracta de determinat autor.

—*L'illa de l'holandès s'adreça a cap públic concret?*

—No, de fet tinc públic de tota classe. La cosa més interessant no és de tenir públic d'edats diferents, sinó de mentalitats diferents.

—*A l'hora d'escriure un llibre, pensa en el lector?*

—No, això és un error absolut. Primerament, en quin lector penses? Has de pensar en tu. Has de fer la novel·la que, a tu, t'agradaria de llegir. Evidentment, voldries fer-la millor, però les capacitats tenen un límit. No pots escriure mai per a un tipus determinat de lector, perquè això és fals, no existeix. Per tant, quin és el lector prototip? No ho sé. Jo conte la història que, a mi, m'agrada. Si t'agrada, collonut, si no, és mala història per a mi. Però, sobretot, hi ha una cosa que no falla mai: quan tu poses passió en un argument, en una novel·la, en una narració, aquesta passió es transmet. I les obres escrites fredament no transmeten res. *L'illa de l'holandès* és escrita amb passió, perquè els temes, els personatges i la història m'entusiasmen.

—*Com s'ho fa per assolir la inspiració que tot escriptor cerca? S'aïlla uns mesos?*

—Sí, sí, m'aïlle més d'un mes i més de dos. Si no, és impossible. El que faig és no acceptar gairebé cap compromís, perquè necessite molt de temps. Una novel·la requereix temps i dedicació. Encara que un dia no escrigues, has d'estar per ella, que la novel·la veja que estàs al seu costat, que no la deixes abandonada. Un dia pot ser que no estigues lúcid, però pots repassar, projectar o fer moltes coses. Sobretot has de tenir contacte amb la novel·la, com amb una amant. I amb una amant has de ser delicat i aviciar-la. Si no, se'n va.

—*Una vegada va dir que deixaria passar deu anys abans d'escriure una novel·la sobre la València actual, encara pensa igual?*

—Bé, és que els temps actuals m'interessen poc. L'any 2000 i tot això no m'interessa gens. Jo em quedaré en els anys 70 o 80, una mica dels 90, i renunciaré a entrar en l'any 2000. El que jo pense d'aquest any és una cosa en la qual no tinc accés: la tecnologia punta, la ciència ficció. La meua generació s'ha passat tota la vida aprenent, i arriba un moment que ja no vols saber res més. Que ja en tens prou. Que vols descansar i recrear-te en el que has viscut. Bé, però com que sóc una mica imprevisible, tal vegada arriba el 2010 i faig una novel·la de ciència ficció.

—*Tornant al País Valencià, creu que a València la llengua té el futur assegurat?*

—No ho sé. Les llengües depenen del poder polític, però depenen de la resposta social. El que passa és que a València ara tenim una petita base per a acabar amb un conflicte estúpid; un conflicte que no és lingüístic, sinó polític. Veurem què passa. Per exemple, per mi és molt important conèixer els membres de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i saber què pensen fer. El gran problema que tenim nosaltres és que aquests membres de l'acadèmia volen galleguitzar el valencià. És a dir, reconeixen la unitat de la llengua, però cada dia la separen més del català. I nosaltres, sense Catalunya, no tenim res a fer. Ja fórem morts. El català al País Valencià, sense contacte amb Catalunya, és absolutament perdut. Per tant, el que jo proposec és de controlar amicalment què fan aquests membres d'aquesta Acadèmia. En el moment que puguem intuir que poden galleguitzar el valencià, cal denunciar-ho immediatament. Això és el que no podem consentir. No n'hi ha prou de reconèixer la unitat de la llengua. Si tenim la mateixa llengua, hem d'estar en contacte. Si no, galleguitzem el valencià, que és el que pretén el PP.

—*L'illa de l'holandès acaba de sortir, però sembla que vostè ja treballa en alguna altra novel·la, veritat?*

—Sí, històries, sempre en tinc. En tinc dues amb títol. L'una que es diria la "Ciutat daurada", que és una visió de la València del 1977, quan s'acaba el franquisme i comença la democràcia; i l'altra, ambientada en els anys 65-66, parlaria de tres militants del PC, que deixen el partit perquè volen atemptar contra Franco, perquè discrepen de la política de reconciliació nacional del Partit Comunista.

Celes Piedrabuena